

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 74/2026-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **OB-BELSTAV, s.r.o.**, Olešná 500, zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Strapáč, PhD., s.r.o., 17. novembra 3215, Čadca, proti postupu Okresného súdu Martin v konaní pod sp. zn. 17Cb/55/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Martin v konaní pod sp. zn. 17Cb/55/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Martin **prikazuje** v konaní pod sp. zn. 17Cb/55/2021 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **1 500 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Martin **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Martin **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. novembra 2025, ktorá bola uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 74/2026-14 z 12. februára 2026 prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom okresného súdu v označenom konaní o nároku sťažovateľky na zaplatenie 161 259,16 eur

s príslušenstvom. Žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie 3 000 eur a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, príloh k nej pripojených a zo zapožičanej spisovej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenou súdu 17. septembra 2021 domáhala zaplatenia 161 259,16 eur s príslušenstvom proti mestu Martin (ďalej len „žalovaný“) na tom skutkovom základe, že so žalovaným uzavreli v januári 2021 zmluvu o dielo a žalovaný od tejto zmluvy odstúpil v auguste 2021. Žalovaný sa v odstúpení zaviazal zaplatiť žalovanú sumu a zároveň uviedol, že týmto budú uhradené všetky práce a dodávky zodpovedajúce zrealizovanej časti diela sťažovateľkou. Sťažovateľka podala žalobu na plnenie, pretože zo strany žalovaného nedošlo k úhrade uvedenej sumy.

3. Najprv vo veci Okresný súd Banská Bystrica rozhodol v upomínacom konaní vydaním platobného rozkazu, proti ktorému žalovaný podal odpor. Po prevzatí veci okresným súdom bol vydaný rozsudok č. k. 17Cb/55/2021-500 zo 14. októbra 2022, ktorým v I. výroku konanie v časti istiny zastavil, keďže v priebehu konania 29. októbra 2021 žalovaný uplatnenú istinu uhradil a sťažovateľka vzala v tejto časti žalobu späť. Predmetom konania tak ostal nárok sťažovateľky voči žalovanému na zaplatenie príslušenstva, a to 9 % úroku z omeškania z istiny, ktorého zaplatenie (od 12. septembra 2021 do 28. októbra 2021) uložil súd v II. výroku tohto rozsudku žalovanému, a v časti úrokov z omeškania z istiny (od 26. augusta 2021 do 11. septembra 2021) v III. výroku žalobu zamietol. Vo IV. výroku tohto rozsudku súd priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov konania.

4. V dôsledku opomenutia rozhodnutia o ďalšom z uplatnených nárokov sťažovateľky súd vydal doplňujúci rozsudok č. k. 17cb/55/2021-520 z 24. novembra 2022, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur.

5. Proti týmto rozsudkom žalovaný podal odvolanie, ktoré Krajský súd v Žiline postúpil v auguste 2023 Krajskému súdu v Banskej Bystrici. V spore o príslušnosť medzi týmito súdmi rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2Ndob/52/2023 z 30. novembra 2023 tak, že príslušným na konanie o odvolaní je krajský súd.

6. Krajský súd uznesením sp. zn. 43Cob/102/2023 z 21. júna 2024 následne rozsudok okresného súdu v druhej a štvrtej výrokovej vete spolu s doplňujúcim rozsudkom okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Konštatoval, že postupom okresného súdu, keď nesprávne neprihliadol na procesnú obranu žalovaného, došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Spis bol vrátený z krajského súdu 4. júla 2024. Termín pojednávania je nariadený na 14. máj 2026.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka odôvodňuje vznik zbytočných prieťahov v označenom konaní pred okresným súdom s poukazom na jednotlivé skutočnosti, ktoré sú rozhodné pre posúdenie prieťahov:

7.1. K právnej a faktickej zložitosti sťažovateľka uvádza, že súčasná fáza sporu – rozhodovanie o nároku na úroky z omeškania a trov konania – nevykazuje osobitný stupeň zložitosti. Prejednávaná vec je z tohto hľadiska štandardnou a pomerne častou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov nevykazujúcou črty mimoriadnej zložitosti.

7.2. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľky tvrdí, že bola vždy a v celom konaní aktívna a súčinná, opakovane využívala právne prostriedky ochrany práv, zúčastňovala sa na ústnych pojednávaniach a na výzvy zo strany súdu reagovala vždy bezodkladne, resp. v súdom stanovenej lehote.

7.3. K postupu samotného súdu uvádza, že od vydania uznesenia krajského súdu okresný súd nevykonal žiaden relevantný úkon smerujúci k ukončeniu veci, resp. že nepokračuje v konaní ani len vykonávaním obvyklých procesných úkonov. Dĺžka doby od vydania uznesenia krajského súdu do dňa podania ústavnej sťažnosti predstavuje približne rok a pol, konanie v celej veci trvá štyri a pol roka, napriek tomu okresný súd nekoná a z dôvodu nečinnosti na strane súdu nie je spor ukončený. Poukazuje pri tom aj na nárast trov konania a právneho zastúpenia indikujúci nehospodárnosť vedeného súdneho konania napriek tomu, že nie je žiaden dôvod na vzniknutú nečinnosť súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

8. Okresný súd vo svojom vyjadrení po chronológii procesných úkonov uviedol, že zákonná sudkyňa v súvislosti so zmenami súdnej mapy začala ako svoju hlavnú agendu od júla 2023 vybavovať rodinnoprávnu agendu, a zároveň ostala zákonnou sudkyňou vo všetkých jej do tohto času pridelených veciach. Pri prednostnom vybavovaní jej hlavnej rodinnoprávnej agendy, kde sú oproti ostatným agendám najkratšie lehoty na rozhodnutie, nebolo v možnostiach zákonnej sudkyne vybavovať rýchlejšie všetky ostatné agendy.

9. Skutočnosti opísané vo vyjadrení okresného súdu ústavný súd považoval objektívne overené z obsahu zadováženého príslušného súdneho spisu, a preto nepovažoval za nevyhnutné zaslať jeho vyjadrenie sťažovateľke na repliku, ktorá by vecne nemala potenciál ovplyvniť rozhodnutie ústavného súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o vzniku zbytočných prietáhov konaní o zaplatenie istiny s príslušenstvom začatým v roku 2021, a to postupom okresného súdu vo fáze po vrátení veci na nové konanie a rozhodnutie o nároku sťažovateľky na zaplatenie príslušenstva, ktorý je podľa sťažovateľky poznačený nečinnosťou súdu.

11. Ústavný súd štandardne skúma porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

12. Ústavný súd zohľadňuje aj rozhodovacia prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

13. Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

14. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet konania o zaplatenie istiny s príslušenstvom tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov s ustálenou judikatúrou. Na strane druhej zo spisovej dokumentácie zistil istú mieru skutkovej zložitosti spočívajúcu v značnom množstve (aj rozsiahlejších) vyjadrení strán sporu k veci a predložených dôkazov. V tejto súvislosti konštatuje, že s týmito podaniami sa musí okresný súd oboznámiť a vysporiadať sa s argumentáciou sťažovateľky, ako aj reakciou žalovaného na ňu, čo tiež čiastočne prispieva k predĺženiu konania.

15. Povaha veci z hľadiska jej významu pre sťažovateľku si nevyžaduje osobitný, resp. výnimočný prístup súdu z hľadiska rýchlosti jeho rozhodovania. Pre sťažovateľku má výsledok konania nepochybne význam, avšak nejde o typ konania obzvlášť zasahujúci do jeho osobnej sféry (rodinné veci, pracovnoprávne spory, veci týkajúce sa osobného statusu sťažovateľa a pod.).

16. V súvislosti s kritériom správania sťažovateľky je pravdou, že bola v konaní aktívna, riadne reagovala na výzvy súdu a pojednávania sa osobne zúčastnila. Aj napriek uvedenému dĺžku napadnutého konania čiastočne ovplyvnilo aj jej správanie, keď síce z objektívnych dôvodov (najmä súbeh pojednávania, ale aj zdravotný dôvod) opakovane žiadala o odročenie už nariadených pojednávania. Je procesným oprávnením strany sporu požiadať o odročenie pojednávania [§ 183 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], rovnako môže nesúhlasiť so substitúciou advokáta [§ 16 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov], avšak časové obdobie tomu prislúchajúce nemožno pripísať na vrub okresnému súdu. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

16.1. V tejto nadväznosti ústavný súd dáva do pozornosti, že posúdenie dôvodov žiadaného odročenia nariadeného pojednávania je vecou nezávislého súdu, ktorého povinnosťou je nastolenie stavu právnej istoty účastníkov konania, pokiaľ ide o otázku tvoriacu predmet sporu. Prirodzene, takto formulované právo všeobecného súdu zahŕňa aj možnosť neakceptovať žiadosť účastníka konania o odročenie nariadeného pojednávania, prípadne podľa povahy veci uskutočniť pojednávanie bez prítomnosti účastníkov konania (III. ÚS 449/2011, I. ÚS 148/2020).

16.2. V záujme úplnosti treba dodať, že aj žalovaný žiadal o zmenu termínu pojednávania. K odročeniu pojednávania došlo aj z dôvodu čerpania dovolenky zákonného sudcu.

17. Vo vzťahu k tretiemu kritériu, ktorým je postup súdu, treba vymedziť, že predmetom ústavnoprávneho prieskumu je konanie začaté doručením návrhu v septembri 2021, ktoré po zrušení v časti príslušenstva pohľadávky nie je dosiaľ právoplatne ukončené.

17.1. Bez potreby podrobných analýz jednotlivých úkonov súdu je ústavnému súdu zrejmé, že najmä v prvej fáze konania (od jeho začatia v septembri 2021 do vydania rozhodnutia vo veci samej v októbri 2022) vidieť snahu súdu rozhodnúť v prejednávanej veci. O tom svedčí plynulý priebeh konania, počet súdnych pojednávania [25. február 2022, 6. máj 2022, 3. jún 2022, 14. október 2022, pozn.], pomerne bezprostredné určenie nového termínu pojednávania po vyhovení žiadostiam strán sporu o odročenie, ako aj vyhlásenie rozhodnutia vo veci samej po 13 mesiacoch od začatia konania.

17.2. Ďalej treba uviesť, že obdobie v trvaní 15 mesiacov, počas ktorého sa vec nachádzala na odvolacom súde (od jej predloženia v marci 2023 až do doby jej vrátenia v júli 2024) ide na „vrub“ okresnému súdu, ktorému sa rozhodnutie o nároku sťažovateľky voči nároku na zaplatenie príslušenstva a náhrady trov konania zrušilo z dôvodu procesného postupu súdu znamenajúceho porušenie práva na spravodlivý proces podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP.

17.3. Dĺžku napadnutého konania ovplyvnilo aj výrazné obdobie nečinnosti okresného súdu vo fáze po vrátení veci odvolacím súdom na nové konanie (4. júl 2024) pretrvávajúce až do 5. februára 2026 (približne 19 mesiacov), keď okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. apríl 2026, ktorý bol na základe žiadostí strán sporu zrušený a následne nariadený na 14. máj 2026. V tejto súvislosti možno súčasne sťažovateľke vytknúť aj to, že sa v priebehu tejto fázy konania nepokúsila upozorniť súd na prieťahy v konaní písomnou urgenciou, resp. sťažnosťou na prieťahy predsedovi súdu.

18. V tomto ohľade ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (IV. ÚS 396/04, I. ÚS 361/2022).

19. K vyjadreniu okresného súdu, ktorý aj v súvislosti so zmenami súdnej mapy poukazuje na personálnu oslabenosť súdu a preťaženosť zákonnej sudkyne, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu.

20. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní trvajúcim viac než štyri roky bolo postupom okresného súdu zasiahnuté do ústavne zaručeného základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

21. Keďže v napadnutom konaní nebolo rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

22. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadosťučinenia 3 000 eur. Pri jeho určení ústavný súd osobitne zohľadnil najmä celkovú dobu trvania konania pred súdom prvej inštancie, jeho neefektívny postup a nečinnosť s prihliadnutím na miernu skutkovú zložitosti veci a čiastočný podiel sťažovateľky na predĺžení konania opakovanými žiadosťami o odročenie pojednávania. Ústavný súd tiež prihliadol na skutočnosť, že z hľadiska povahy veci nejde o spor privilegovaný, a teda bez potreby posudzovania zbytočných prieťahov v prísnejšom meradle. Berúc do úvahy okolnosti prípadu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie 1 500 eur (bod 2 a bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trov konania

23. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľke priznal náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), zvýšenú o daň z pridanej hodnoty vo výške 23 %, keďže právny zástupca sťažovateľky je platiteľom tejto dane, čo predstavuje celkom 949,17 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

24. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 CSP) označenom v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu